

CUPRINS

Argument: *Despre Nevoia Unei Analize
Istorico - Metodologice a Empirismului în Efortul Gnoseologic/9*

Partea I Presupozițiile Paradigmei Empiriste

Capitolul I. *Începuturile și Sfârșiturile/21*

1.1. Despre Principiul cunoașterii/21

- §1. *Căci tuturor le e dată opinia.* Filosofia Eleată/23
- §2. Simțurile – Preambul al descoperirii *Logos*-ului. Heraclit/30
- §3. Limitele simțurilor în cunoașterea adevărului. Anaxagoras/34
- §4. Prima explicare empiristă a *lumii*. Atomistii/35
- §5. Senzualismul empirist antic. Sofiștii/39

1.2. Afirmarea Subiectivității/43

- §1. Socrate și nașterea *Funcției de Conștiință*/43
- §2. Empirismul radical înseamnă subiectivitate radicală.
Cunoaștere și Percepție la Platon/46

1.3. *Nil est in intellectu quod non primus fuerit in sensu.* Aristotel/52

1.4. Senzația este elementul primar al cunoașterii. Filosofii Eleniste/58

Capitolul II. Modernitatea Timpurie/63

2.1. Începuturile raționalismului modern. Afirmarea unei *mathesis universalis*. Nicolaus Cusanus/65

2.2. Cunoașterea empirică – Cunoașterea autentică. Bernardino Telesio/67

2.3. Limitele cunoașterii empirice. Neputința înțelegerii unității și totalității. Giordano Bruno/69

2.4. Analiza modernă a *senzației*. Prima afirmare a distincției *calități primare – calități secundare*. Galileo Galilei/71

2.5. Calea cunoașterii – *Senzația*; Metoda cunoașterii - *Inducția*. Fr.Bacon/74

2.6. Statutul gnoseologic al *Cogito*-ului cartesian/80

2.7. De la *empirismul* lui Bacon la *raționalismul* lui Descartes. Thomas Hobbes/89

Partea a II-a

Discursul despre *Cum E Cu Putință Cunoașterea?* Empirismul Clasic Anglo-Saxon

Capitolul III. John Locke/99

- 3.1. În loc de introducere: *Determinarea cunoașterii însăși*/99
- 3.2. Critica raționalismului și a *Rațiunii* ca facultate epistemologică infailibilă/112
- 3.3. Întemeierea cunoașterii pe experiență/121
- 3.4. Critica *Ineismului*/130
- 3.5. Formarea *Ideilor* în gnoseologia lui Locke/135
  - §1. Formarea *Ideilor Simple*/135
  - §2. Formarea *Ideilor Complexe*/141
- 3.6. Scepticismul lui Locke/144
  - §1. Reducerea ontologică a esenței la existență/144
  - §2. Procesul cunoașterii. Treptele de certitudine/146
  - §3. Consecințele sceptice ale empirismului metafizic lockeean/151
    - §3.1. Noțiunea de *substanță*/151
    - §3.2. Teoria Calităților/155
    - §3.3. Concepția lockeeană asupra *raporturilor* /157
  - §4. Problema Adevărului. Reiterarea scepticismului moderat/160
- 3.7. Limbajul ca instrument al cunoașterii/166
- 3.8. Critica lui Leibniz. Prima încercare de sinteză gnoseologică./172
  - §1. *Despărțirea* de Descartes/172
  - §2. *Nisi ipse intellectus*/174
  - §3. Prima încercare modernă de sinteză între empirism și raționalism/176

Capitolul IV. *Despărțirea* de Locke. George Berkeley/177

- 4.1. Fundamentele idealismului subiectiv/177
- 4.2. Adâncirea nominalismului lockeean. Critica *ideilor abstracte*/181
- 4.3. Formarea ideilor. *Idei ale simțurilor* și *Idei ale imaginației*/184
- 4.4. Ontologia subiectivistă a lui Berkeley.
Implicații gnoseologice/186
  - §1. *Asociațiile de idei*. Calitățile/186
  - §2. Desființarea atomismului. Critica substanței materiale/188
- 4.5. *Esse est percipi*/191

- 4.6. Problema cunoașterii/194
- 4.7. *Limbajul* ca metodă de investigație filosofică/195

Capitolul V. Empirismul Critic. David Hume/199

- 5.1. Empirismul humeean. *Teoria ideilor*/199
  - §1. Fundamentele empirismului critic al lui David Hume/200
  - §2. *Impresii și Idei*/208
  - §3. Nominalismul humeean. *Critica Ideilor Abstracte*/213
  - §4. Asociația Ideilor/215
- 5.2. *Principiul cauzalității* la Hume/219
  - §1. Introducere/219
  - §2. Analiza critică a cauzalității/226
  - §3. Statutul *probabilității* în concepția humeeană/234
- 5.3. Conceptul cunoașterii la Hume/236
  - §1. Depășirea lui Locke. Inferența nedemonstrativă. *Cunoașterea a priori și cunoașterea empirică*/237
  - §2. Limitele cunoașterii noastre. Scepticismul lui Hume/242
  - §3. Problema Inducției/246
  - §4. Programul antimetafizic humeean. Teoria semnificației/250
- 5.4. Implicațiile gnoseologice ale ontologiei humeene/256
  - §1. Constanța și coerența percepțiilor. Ideea de *obiect exterior*/256
  - §2. Critica ideii de *Substanță Materială*/260
  - §3. Substanța Spirituală. *Critica Identității Personale*/262

Partea a III-a

Dezvoltările Moderne și Contemporane ale Empirismului Clasic

Capitolul VI. Dezvoltări moderne ale empirismului clasic/269

- 6.1. Cum este posibilă cunoașterea prin experiență? Facultățile cunoașterii și formele lor a priori. Imm. Kant/269
- 6.2. De la pozitivism la empirismul lui J.St. Mill și empiriocriticism. *Critica judecăților a priori*/282
  - §1. *Empirismul Naturalist*: J. St. Mill. Teoria inducției/282
  - §2. Teoria *complexelor de senzații*: Ernst Mach/290
  - §3. Noțiunea de *experiență pură*: R. Avenarius/292

Capitolul VII. Dimensiunea lingvistică a empirismului contemporan/295

7.1. Critica metafizicii. De la *lucruri* la limbajul în care se vorbește despre *lucruri*/295

§1. Efortul de clarificare a cunoașterii prin analiza logică a limbajului/296

§ 2. W.W. Quine – Empirismul contemporan/306

§ 2.1. Critica *teoriei ideilor* a lui Locke/306

§ 2.2. Critica distincției *analitic – sintetic*/309

§ 3. Rudolf Carnap și efortul de reconstrucție cunoașterii. Critica judecăților sintetico – a priori/312

§ 4. Critica lui K.R. Popper și afirmarea *Științei Empirice*/329

7.2. De la credința (*belief*) lui Hume la pragmatismul american/348

§ 1. Semnificațiile lui *Belief* în filosofia lui Hume/349

§ 2. Cunoașterea ca interpretare de semne. Ch. Peirce/351

§ 3. *Fixarea Convingerii*/353

§4. *Cum să facem ca ideile să ne fie clare* sau despre problema semnificației/356

Concluzie: *Temele fundamentale ale empirismului – locuri comune ale gândirii filosofice*/359

Bibliografie/365

Anexă: DAVID HUME – *An Enquiry Concerning Human Understanding*/381